

Тема. Слова обмеженого вживання

Мета: Ознайомити учнів із групами слів за сферою вживання, навчити визначати загальноновживані(нейтральні) та стилістично забарвлені слова, формувати вміння розпізнавати їх, пояснювати значення окремих слів, удосконалювати вміння складати діалоги, працювати з текстом.

Розвивати культуру мовлення, словниковий запас учнів, логічне мислення, образну уяву.

Виховувати почуття патріотизму, любові до рідного слова

Хід уроку

I. Організаційний момент.

II. Актуалізація опорних знань і умінь.

Перевірка домашнього завдання.

III. Мотивація навчальної діяльності.

IV. Оголошення теми й завдань уроку.

V. Сприйняття й первинне усвідомлення навчального матеріалу, осмислення зв'язків і відносин в об'єктах вивчення

1. Перегляд відео

https://www.youtube.com/watch?v=jc-LAdWBvx0&ab_channel=%D0%92%D1%81%D0%B5%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%D1%88%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D0%BE%D0%BD%D0%BB%D0%B0%D0%B9%D0%BD

2. Робота з підручником

Розглянути сторінку підручника 51

(подано нижче)

Групи слів за вживанням

Загальновживані слова		
Загально-вживані слова	Слова, які використовують усі люди незалежно від фаху, місця проживання	<i>родина, неділя; красивий, легкий; ходити, говорити</i>
Слова обмеженого вживання		
Професійні слова (професіоналізми)	Слова, якими користуються представники тільки певної професії	<i>баланс, кредит</i> (з мовлення банкірів); <i>бланширування, шинкування</i> (з мовлення кухарів)
Діалектні слова (діалектизми)	Слова, якими користуються мешканці певних територій	<i>мешти</i> (туфлі), <i>філіжанка</i> (чашка)
Сленг (сленгізми)	Слова, які використовують представники різних груп. Сленг здебільшого використовують у текстах розмовного і художнього стилю . У літературній мові такі слова набувають емоційного забарвлення	молодіжний сленг: <i>мажор</i> (син заможних батьків), <i>юзер</i> (комп'ютерний користувач), <i>лайк</i> (уподобайка), <i>троль</i> — користувач-провокатор; професійний сленг: <i>арта</i> (артилерійський обстріл), <i>бронік</i> (бронежилет) (з мовлення військових)
Просторічні слова (просторіччя)	Слова, що перебувають за межами літературної мови	<i>ника, пертися, верзти, варнякати</i>

51

3. Познайомитись детально. Опрацювати.

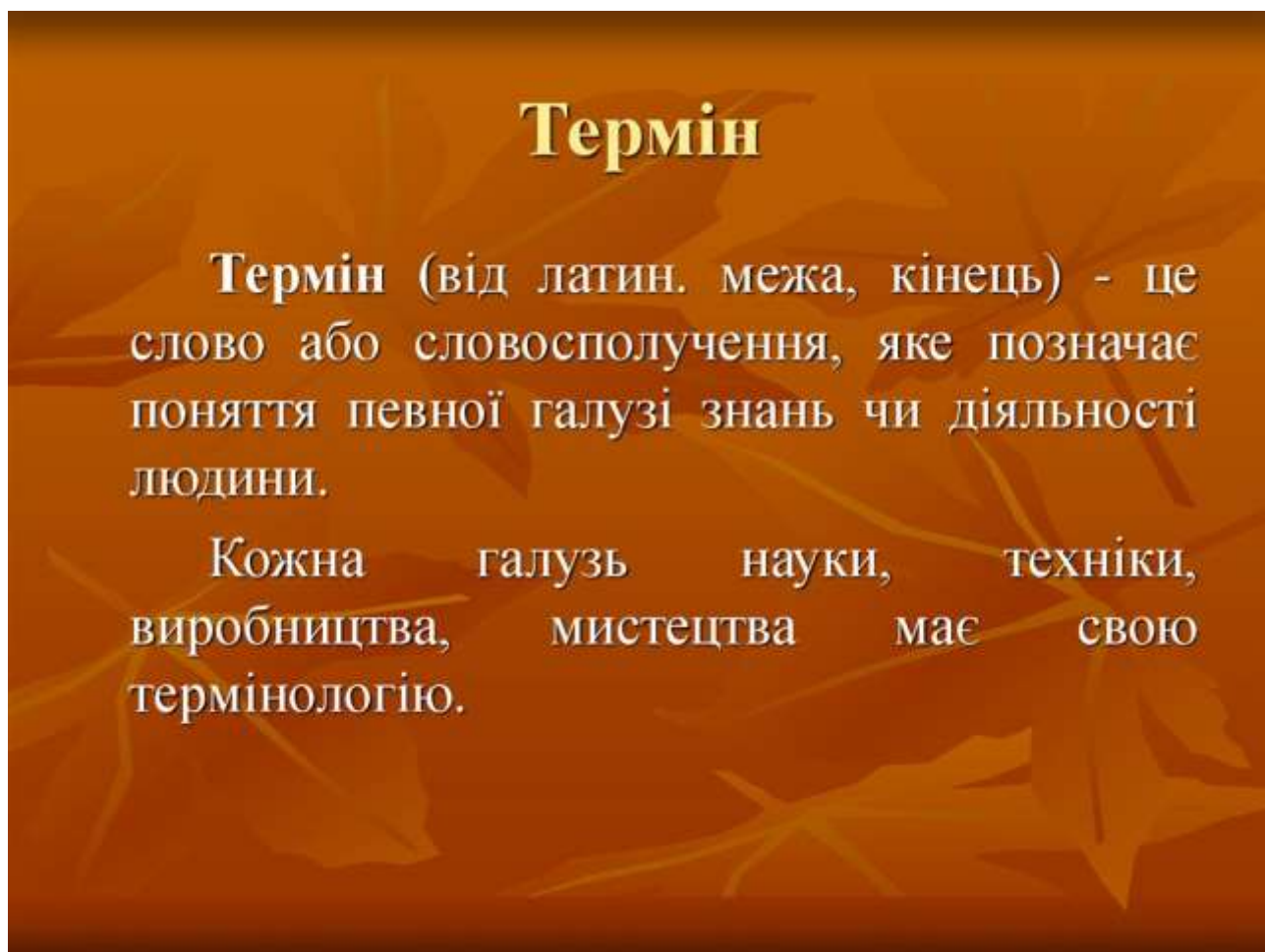
1. **Терміни** – це слова, що називають наукові поняття.

Основна сфера застосування термінів – науковий та офіційно-діловий стилі

- Гра “Знайди відповідність”

Українська мова	екологія, гори, чисельник;
Математика	підмет, числівник, рівнина;
Природознавство	рівняння, звук, горизонт

- Запишіть у зошити слова, які відповідали б даним наукам.
- Отже, терміни – це...

2. **Діалектизми** - це слова, що вживаються жителями певної місцевості.

Основна сфера застосування- художній стиль

- Дослідження – експеримент (на Україні в іншому регіоні є такі слова , спробуйте пояснити їх значення)

Цеберка

Бусол

Когут

Легінь

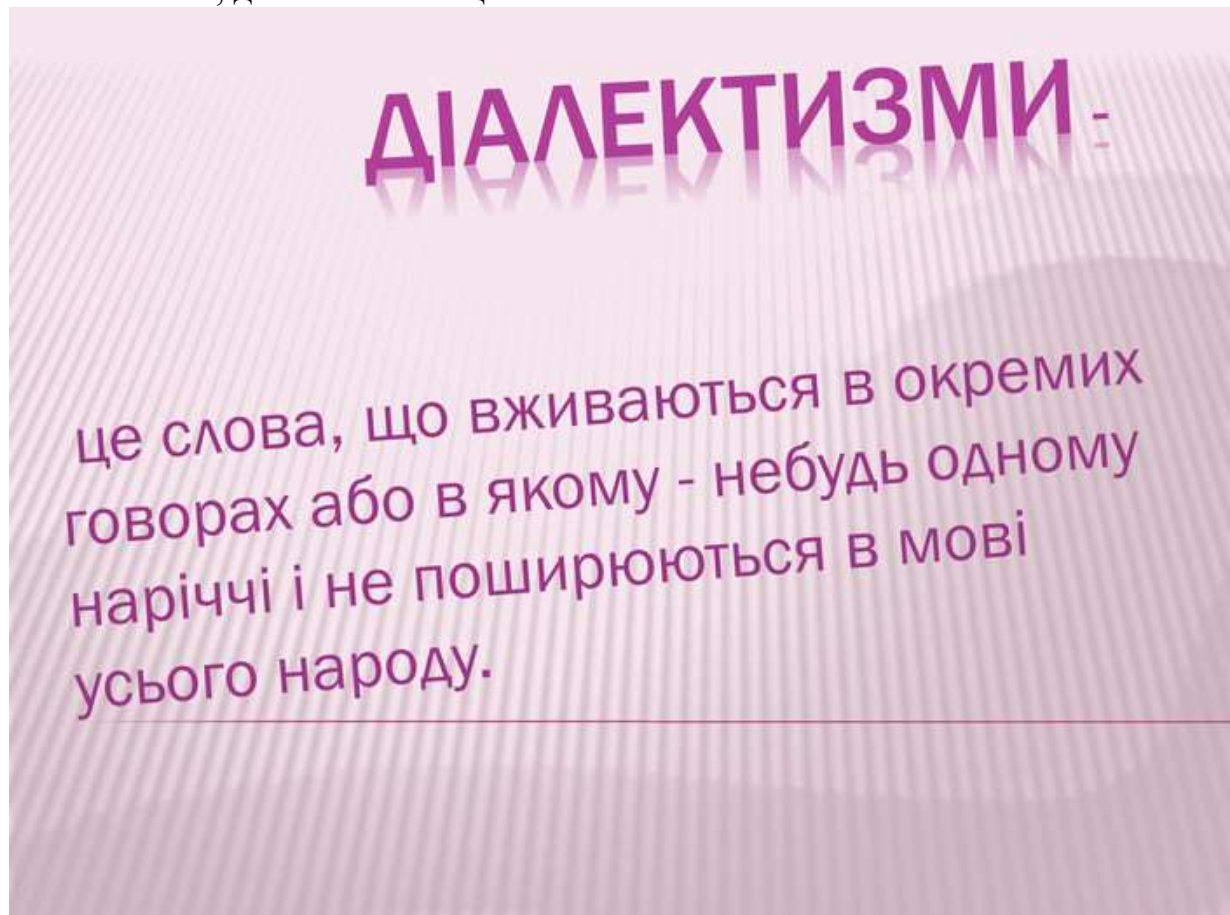
Діалектизми об'єднують нас, українців, бо Україна – єдина країна.

- **Пояснювальний диктант (усно)**

Найвідоміші елементи костюма гуцулів – це кептар, сердак, бриль. Кептаром називали овчинну безрукавку, сердаком – короткий піджак із домашнього сукна темного кольору. Святковим жіночим одягом була гутля – плащо -подібна накидка з вовняної тканини.

– Які невідомі слова ви побачили в диктанті?

- Отже, діалектизми – це...

3. **Розмовна лексика** –це слова, що вживаються в повсякденному спілкуванні, у побуті людей.

Основна сфера застосування – розмовний, публіцистичний та художній стилі.

- Інсценізація (діалог друзів)

- Привіт, чувак!
- Доброго дня, друже!
- Скажи мені, будь ласка, як виконати домашнє завдання з української мови? Ти ж у нас мастак у цьому делі.

- Я тебе не розумію, говори українською.
Скажіть, будь ласка, чиє мовлення порушує норми літературної вимови?

Діти, розмовна лексика тісно пов'язана з просторічною (робота з підручником).

Отже, розмовна й просторічна лексика - слова, що порушують норми літературної вимови.

4. **Професіоналізми** – слова або словосполучення, властиві мовленню людей певної професії.

Основна сфера застосування – науковий, публіцистичний стилі.

- Гра « Відгадай професію»

- Професіоналізми – це...

5. Жаргонізми –це слова, що вживаються окремою групою людей, пов'язаних спільністю інтересів.

Основна сфера застосування – розмовний, художній стилі

VI. Узагальнення й систематизація знань, застосування їх у різних ситуаціях, наближених до знань.

- **Вибірково – розподільний диктант(Діти самостійно визначають як розподілити слова)**

Мова, сонце, калина, вишні, знаменник, фонетика, суфікс, графіка, бульба, вивірка, газда, неньо, файний, кермо, мотор, вантаж, гальма, лізеш, верзеш, пожалуста, до свідання, бабки, прикид, мобіла.

Перевірка диктанту

VII. Підсумок уроку.

Метод « Мікрофон»

На уроці я дізнався (дізналася)...

VIII. Домашнє завдання

- Опрацювати конспект. Вивчити матеріал. Вміти пояснювати та розподіляти слова на групи за вживанням.
- Фото конспекту надати на перевірку.